

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основи планування територій

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія)
(код і назва спеціальності (тей))

2020 р.

Розробник: Шашеро А.М. - доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму, кандидат географічних наук, доцент

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.

Протокол № 1 від. "31" серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Буяновський А.О.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від. "23" 09 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни «Основи планування територій» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого рівня підготовки (бакалавр) спеціальності 014.07 Середня освіта (Географії).

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи планування територій» є ідеї впорядкування та планування територій які визвано очевидними соціально-екологічними та соціально-економічними негараздами недостатньо спланованих територій великих міст й приміських зон, міських агломерацій, промислових районів, курортних зон, та рекреаційних районів. Численні й різнопланові проблеми раціонального використання території та територіального розвитку, які постійно супроводжують господарську діяльність та активний пошук шляхів і механізмів їх вирішення призвели до посилення значення та дієспроможності регіонального просторового планування у не тільки в Україні, а і у всіх країнах світу. Предметом вивчення дисципліни є також розуміння студентами планування територій як інструменту поєднання на конкретних територіях не тільки місцевих, регіональних та загальнодержавних інтересів, а й різноманітних секторальних та галузевих інтересів, обґрунтованого визначення перспектив їх збалансованого розвитку.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

У системі географічних наук спецкурс «**Географічні основи планування територій**» тісно пов'язаний із наступними навчальними дисциплінами: «Економіка природокористування», «Економічна і соціальна географія світу», «Основи регіональної економіки», «Основи суспільної географії».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «**Географічні основи планування територій**» – це вивчення теоретико-методологічних основ та набуття практичних навичок дослідження територіальної організації в окремих регіонах України.

Завдання визначитись щодо ролі планування територій в загальній трансформації географічної науки; проаналізувати зарубіжний досвід планувальних розробок; проаналізувати особливості організації вітчизняних планувальних досліджень; розкрити поняття планування територій як напряму суспільно-географічних досліджень; визначитись з головні рівні планування територій; визначитись з методами планування територій; розглянути принципи і механізми ландшафтного та територіального планування; розкрити поняття «планування територій», як окремого наукового напрямку; розглянути особливості генеральної схеми планування територій України; розкрити особливості, геопланування – планування територій регіонів; розкрити особливості формування каркасів екологічної безпеки регіонів; розкрити особливості формування каркасів антропогенно-техногенних навантажень; розкрити особливості планування територій різних функціональних типів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ФК4 - Здатність давати оцінку географічним процесам та явищам для подальшого прогнозування особливостей співпраці країн на глобальному та регіональному рівнях

ФК5 - Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності

ФК15 - здатність розуміти методологію пізнання економічних явищ і процесів, законів, закономірностей, рушійних сил розвитку суспільного виробництва для найбільш повного задоволення матеріальних і соціально-економічних потреб

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН4 - знає основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації, причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства

ПРН6 - знає та розуміє закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах, територіального планування

ПРН7 - розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретичні основи планування територій;

вміти: – оволодіння теоретичними знаннями та практичними навиками з методики планування, а також знайомства з досвідом планувальних досліджень для впорядкування середовища життєдіяльності суспільства, оволодіння студентами практичними навичками використання регіональної системи державного обліку земель і наявних баз даних для обґрунтування екологічно орієнтованого планування територій регіону, яке сприятиме його перспективному розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, що становить 3 кредита ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні принципи та методичні підходи в планувальних розробках дослідження територій.

Тема 1. Формування та розвиток планування територій. Основні концептуальні положення курсу. Концепція терміну «територія» та «планування». Наукові школи та напрямки. Задачі планування територій. Особливості планування в нових соціально-економічних умовах. Об'єкти планування територій. Зв'язок з іншими науками.

Тема 2. Законодавчі та інституційні основи планування територій.

Тема 3. Теоретично-методичні засади планування територій, фактори які впливають на організацію території. Територіальні структури та їх типи. Основні елементи природно-господарських структур. Ідеальні моделі Б.Б. Родомана. Рівні планування територій. Методи планування територій. Ландшафтне планування.

Змістовий модуль 2. Планування територій України та її регіонів.

Тема 4. Планування територій України. Планування територій - окремий науковий напрям. Планування територій на загальнодержавному рівні. Генеральна схема планування території України. Планування територій на регіональному рівні. Планування територій на місцевому рівні .

Тема 5. Геопланування - новий напрям планувальних розробок. Формування каркасів екологічної безпеки регіонів. Регіональна екологічна мережа. Розроблення каркасів (схем) антропогенно-техногенних навантажень регіонів.

Тема 6. Геопланування регіонів з різною стратегією соціально-економічного розвитку. Геопланування сільських регіонів з переважанням русальних видів діяльності. Геопланування сільських урбанізованих зон та ареалів. Геопланування приморських регіонів.

3. Рекомендована література

1. Н. Н. Научные принципы географии / Н.Н Баранский – М., 1980.
2. Баранский Н. Н. Становление советской экономической географии / Н. Н. Баранский – М., 1980.

3. Браде И. Районная планировка и разработка схем расселения: опыт и перспективы / И. Браде, Е. Н. Перцик, Д. С. Питерский – М., 2000.
4. Владимиров В. В. Избранные труды 1990-2000 / В. В. Владимиров – М., 2001.
5. Владимиров В. В. Основы районной планировки / В. В. Владимиров, И. А. Фомин – Москва: Высш. шк., 1995.
6. Герасимов И.П. Экологические проблемы в прошлой настоящей и будущей географии мира / И. П. Герасимов – М.: Наука, 1985.
7. Давиденко П. Н. Территориальное планирование, градостроительство и землеустройство в европейских странах (опыт Австрии и Франции) / П. Н. Давиденко // *Academia. Архитектура и строительство*. – 2003, №1.-С.12-17.
8. Европейская конвенция по ландшафтам (Серия Европейских договоров, № 176) // Сб. правовых актов Совета Европы о сохранении культ, наследия. – Екатеринбург, 2001.
9. Казаков Л. К. Ландшафтоведение с основами ландшафтного планирования / Л. К. Казаков – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 327с.
10. Кандилис Ж. В поисках жизненного пространства / Ж. Кандилис, А. Жосик, М. Эмери // *Современная архитектура* – 1997, № 4.
11. Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту: матеріали Європейської конференції міністрів відповідальних за регіональне планування (СЕАМАТ), (Гоновер, 7–8 вересня 2000 р.) – Гоновер, 2000. – 39 с.
12. Колбовский Е. Ю. Ландшафтное планирование / Е. Ю.Колбовский – Москва: Издательский центр «Академия», 2008. – 323 с.
13. Колбовский Е. Ю. Ландшафтное планирование и формирование региональных систем особо охраняемых территорий / Е. Ю. Колбовский, В. В. Морозова – Москва – Ярославль: ЯГПУ, 2001.
14. Палеха Ю. М. Использование ГИС–технологий в генеральной схеме планирования территории Украины / Ю. М. Палеха // *Материалы IV Международной конференции «Геоинформационные технологии в управлении территориальным развитием»*. – Ялта, 2001.
15. Перцик Е. Н. Районная планировка. Территориальное планирование / Е. Н. Перцик – Москва: Гардарики, 2006. – 396 с.
16. Позаченюк Е. А. Территориальное планирование / Е. А.Позаченюк – Симферополь: Доля, 2003. – 254 с.
17. Позаченюк Е. А. Экология и градостроительство / Е. А. Позаченюк, А. Н. Рудик – Симферополь: Доля, 2003. – 270 с.
18. Руденко Л. Г. Картографическое обоснование территориального планирования. / Л. Г. Руденко – Киев: Наукова думка, 1984. – 168 с.
19. Саушкин Ю. Г. Экономическая и социальная география: зарождение, становление, проблемы перспективы / Ю. Г. Саушкин // *Экономическая и социальная география в СССР*. – М., 1987.
20. Топчиев А. Г. В поисках современной парадигмы географии / А. Г. Топчиев // Сб. научных трудов «Новые географические знания и направления исследований». – Киев: ИД «Академпереедника», 2006. – С. 113-118.
21. Топчієв О. Г. Географія в умовах новітньої наукової революції / О. Г. Топчієв // *Науково-методичний журнал «Географія»* (за сприяння Міністерства освіти і науки України, учасники проекту: Інститут педагогіки АПН України, КМПУ ім. Б. Грінченка), 2006, № 15-16 (67-68) серпень, – С. 33-36.
22. Топчієв О. Г. Загальна методологічна схема геопланування регіону / О. Г. Топчієв // *Розвиток тематичної складової інфраструктури геопросторових даних в Україні: Інститут географії НАН України, Зб. наук. праць*. – К., 2011. – С. 159-164.
23. Топчієв О. Г. Концепція сталого розвитку і географічна наука. / О. Г. Топчієв // *Науково-методичний журнал Географія*, 2004, № 23 – С. 2-4.
24. Топчієв О. Г. Парадигми географії і предметна область суспільної географії. / О. Г. Топчієв // *Геополитические и географические проблемы Крыма в многовекторном измерении*

Украины. Материалы Международной научной конференции, посвященной 70-летию географического факультета. – Симферополь: Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского, 2004. – С.9-12.

25. Топчієв О. Г. Розвиток предметних представлень географії від землеопису до геопланування / О. Г. Топчієв // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «География». Том 24(63) № 2, часть 1. Симферополь, 2011. – С. 253-259.

26. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 631с.

27. Топчієв О. Г. Теоретичні основи регіональної економіки / О. Г. Топчієв. – Київ: Видавництво УАДУ, 2005. – 137 с.

28. Холл П. Городское и региональной планирование: пер с англ. / П. Холл. – Москва: Стройиздат, 1993.

29. Шуйский Ю.Д. Географическая наука в античном мире и в период средневековья / Ю. Д. Шуйский – Одесса: ВМВ, 2008. – 177 с.

Інформаційні ресурси

Вивчення дисципліни студентами передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси, у тому числі Internet джерела: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Методи діагностики успішності навчання

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного та підсумкового тестування. Поточне оцінювання, тестування, оцінка за індивідуальну науково-дослідну роботу